

Сюзанна Рафіківна АСІРЯН

к.ю.н., асистентка, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6828-081X>

e-mail: suzannaasiran@gmail.com

Тетяна Володимирівна СЕМЕНЧЕНКО

студентка, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2057-0292>

e-mail: tanyasemenchenko7@gmail.com

Олена Юрївна ЛЕЩЕНКО

студентка, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8549-4067>

e-mail: leshchenko0807@ukr.net

ЕТАПИ ВСТУПУ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ТА МАЙБУТНІ ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглянуто питання розширення членства Європейського Союзу. Розкрито низку вимог, яким держава повинна відповідати для вступу до ЄС. У статті зазначено критерії вступу до Європейського Союзу: економічний, географічний, політичний та Копенгагенські критерії, проаналізовано відповідність України ним. Також зазначено загальні етапи вступу до Європейського Союзу. Розкрито стадії, що Україна вже пройшла до омріяного членства. Вказано етапи, що чекають державу після набуття статусу держави-кандидата. Зазначено переваги отримання цього статусу для України та механізми післявоєнної відбудови, що встановлено Європейською комісією.

Ключові слова: Європейський Союз, критерії, етапи вступу, членство

ВСТУП

Соціологічна група «Рейтинг» 18-19 червня 2022 р. провела тринадцяте загальнонаціональне опитування в умовах війни, за результатами якого 87 % опитаних українців підтримали б вступ України до ЄС у разі проведення референдуму. Дані також показали, що 69 % опитаних вірять у вступ до ЄС у перспективі 5 років [1]. Це вкотре доводить, що українці майже одностайно прагнуть до вступу нашої держави до ЄС у найкоротші строки, але чи можливо це взагалі – залишається питанням.

Вступ до ЄС передбачає велику кількість економічних, політичних, культурних та соціальних переваг. Серед них можна виділити такі: стабільність політичної системи, забезпечення розвитку середнього та малого бізнесу, підвищення економічної конкурентоспроможності підприємств, реформування освіти, соціального захисту, ефективний захист прав людини в інституціях ЄС, енергетична безпека.

Вступ до ЄС складний та тривалий, адже включає в себе такі етапи: підписання «Угоди про асоціацію», включення в офіційну програму розширення ЄС, подання заявки на членство та заповнення анкети-опитувальника, переговорний етап та довгоочікуваний вступ до союзу.

Ще у 1994 р. Україна виявила своє прагнення стати членом ЄС з підписанням «Угоди про співробітництво між Україною та ЄС». Помаранчева революція, що відбулась у 2004 р., дещо наблизилася Україну до ЄС. На шляху до поставленої мети відбулась також і Революція Гідності як спротив відхилення від курсу на європейську інтеграцію. Згодом Верховна Рада України та Європейський парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію України з ЄС. У 2019 р. у Конституції України остаточно закріплено її вступ в

ЄС. На сьогодні наша держава є кандидатом на членство у ЄС, ця історична подія відбулась 23 червня 2022 р.

З вищенаведеного зрозуміло, що Україна проходить довгий та тернистий шлях до членства в ЄС. Тому ми вважаємо, що актуально розглянути як пройдений шлях до бажаного членства, так і майбутні етапи вступу України до ЄС.

МЕТА статті – комплексний аналіз правових основ членства в ЄС, критеріїв, яким має відповідати держава задля набуття статусу кандидата у члени, етапів вступу, а також характеристика вже пройденого Україною шляху до ЄС та визначення майбутніх перспектив.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційною та методологічною базою статті є наукові роботи, матеріали періодичних фахових та профільних видань, положення законодавчих актів, а також публікації з мережі Internet.

РЕЗУЛЬТАТИ

ЄС відповідно до своїх установчих документів є відкритим міжнародним об'єднанням, учасниками якого можуть бути й інші держави, окрім тих, що на даному етапі є його членами.

Історія всієї європейської інтеграції яскраво демонструє невинний процес розширення складу Європейських Співтовариств, а згодом й самого Союзу. Якщо у 1951 р. Європейське об'єднання вугілля і сталі згідно з Паризьким договором являло собою організацію лише шести держав: Бельгії, Італії, Люксембургу, Нідерландів, Франції та ФРН, то зараз у результаті семи «хвиль» розширення у складі ЄС перебуває вже 27 держав-учасниць з півмільярдом населенням [2, с. 282].

Розширення членства ЄС являє собою складний та довготривалий політико-правовий процес, що відображає поєднання волі ЄС, компромісу його держав-учасниць, зацікавленості держави-заявниці та її громадян за умови, що такий вступ відповідатиме інтересам європейської інтеграції на відповідному історичному етапі [3, с. 79]. Ця ж дефініція пов'язується безпосередньо з положеннями висновків Копенгагенської Європейської Ради від 21-22 червня 1993 р., а саме з такою їх частиною: «здатність Союзу увібрати нових членів, водночас підтримуючи рушійну силу європейської інтеграції, є важливим чинником у загальних інтересах як Союзу, так і держав-кандидатів» [4].

Можливість прийняття певної країни до складу Європейських Співтовариств передбачено у ст. 49 Договору про Європейський Союз (далі – ДЄС) від 7 лютого 1992 р. Відповідно до її положень будь-яка європейська держава, що поважає цінності, основоположні для ЄС, і зобов'язується їх підтримувати, може подати заявку на членство в Союзі. Їх ж вичерпний перелік міститься у ст. 2 ДЄС. Зокрема, згідно з останньою ними є повага до людської гідності, свобода, демократія, рівність, верховенство права та повага до прав людини, включаючи права осіб, які належать до меншин [5].

Так, можна дійти висновку, що теоретично кожна країна може подати заявку на вступ до ЄС. Але, будучи кандидатом, вона повинна виконати для цього низку вимог. Аналіз положень міжнародно-правових актів та установчих договорів ЄС говорить про те, що повага та дотримання цінностей ЄС є лише першою такою умовою, а саме політичною, інші ж – регламентовані в трьох наступних документах.

Зокрема, вищезгадана ст. 49 ДЄС визначає і географічний критерій для вступу до ЄС [5]. Під ним ж розуміється, що держава, яка виявила бажання стати складником ЄС, повинна бути європейською, тобто її територія або причинні невелика її частина має бути розміщена в межах Європи. Наприклад, Туреччина, лише 4 % території якої розташовано в Європі, визнана Висновком Гельсінської Європейської Ради у 1999 р. європейською державою.

Проте, крім географічного розташування, важливим на сучасному етапі є також і цивілізаційна єдність населення держави з Європою: наприклад, тісний його зв'язок з європейською культурою та цінностями, подібні з країнами-членами ЄС способи культурного, політичного, економічного і соціального життя громадян держави-кандидата. Доречною, на нашу думку, у цьому аспекті є справа Кіпру, стосовно якого Європейська Комісія у своєму Висновку від 30 червня 1993 р. визначила його безсумнівно з Європейським Співтовариством єдність.

Стосовно інших вимог до держав, які бажають приєднатися до ЄС, – вони знаходять своє відображення у т.зв. Копенгагенських критеріях, схвалених Європейською Радою у червні 1993 р., механізм дотримання яких, зі свого боку, визначає Ніццький договір від 26 лютого 2001 р. Вони ж, як зазначає вчений Б.В. Зажигасєв, містять три критерії, зокрема:

1) політичний, що полягає у стабільності всіх інститутів, що є гарантантами реалізації прав людини, поваги та захисту прав меншин;

2) економічний, що вимагає існування ефективної ринкової економіки, а також спроможність держави впоратись з конкурентним тиском та ринковими силами в межах ЄС;

3) критерій членства – він передбачає здатність країни взяти на себе обов'язки членства, включно з дотриманням цілей політичного, економічного та валютного союзу [6, с. 401].

Варто зазначити, що особливістю даних умов є те, що вони не можуть існувати окремо: вищеперераховані сфери реформування взаємопов'язані, адже успіх в одній з них буде досягатися тільки за наявності достатнього прогресу в двох інших.

Будучи ж найбільшою за площею державою Європи, розташованою в її східній частині, межуючи з країнами-членами ЄС: Румунією на південному заході, з Угорщиною, Словаччиною та Польщею на заході – Україна безсумнівно відповідає географічному критерію за ст. 49 ДЄС.

Дотримання, зі свого боку, політичної умови, а саме поваги до цінностей ЄС та відданості їх поширенню, можна константувати з огляду на національне законодавство України. Зокрема, положення статей Конституції України № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 р. та широкий перелік інших нормативно-правових актів передбачають собою закріплення поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, включаючи права осіб, які належать до меншин. Наприклад, ст. 8 Основного Закону зазначає, що «в Україні визнається і діє принцип верховенства права», зі свого боку за ст. 28 – «кожен має право на повагу до його гідності» та за ст. 29 – «кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність» [7].

Окрім того, практична реалізація вищезазначених норм та захист цінностей, передбачених ними, здійснюється нормами матеріального та процесуального законодавства. Наприклад, Кримінальний процесуальний кодекс України № 4651-VI від 13 квітня 2012 р. у ст. 2 визначає, що: «завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження», що здійснюється відповідно до ст. 8 з дотримання верховенства права [8]. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 5 квітня 2001 р. зі свого боку містить низку норм, що визначають посягання на вище зазначені цінності кримінально-караними [9].

Стосовно Копенгагенських критеріїв, то відповідь на питання, чи дотриманні вони Україною, наразі різниться між науковцями-міжнародниками. Так, на думку В. Копійки та І.І. Жовка, Україну на сьогодні за наявності політичної волі ЄС може бути визнано кандидатом, причому кандидатом, який досить успішно виконує вимоги ЄС. Копенгагенські критерії вступу до ЄС мають дуже загальний формат, але на сьогодні Україна теж на них орієнтується.

Протилежним є погляд А. Романюка, згідно з яким оцінка відповідності вищезазначеним критеріям переважно негативна для України. Причинами, на його думку, виступають: внутрішня політична нестабільність та неповна відповідність України формальним критеріям [6, с. 401-402].

На нашу ж думку, дійсно на сучасному етапі європейської інтеграції Україна вже реалізувала низку політичних умов, зокрема виконала частково вимогу ЄС здійснити низку реформ та адаптувати українське законодавство відповідно до європейського. Наприклад, за останні роки нею з метою вдосконалення прийнято численні зміни до положень нормативно-правових актів. Як результат, законодавці змогли забезпечити свободу парламентських і президентських виборів, а також виборів до органів місцевого самоврядування, надати відповідне забезпечення діяльності громадських організацій, вдосконалити інституції, що захищають права меншин, запровадити належні гарантії незалежності судової влади та забезпечити наявність ефективної системи захисту прав і свобод людини тощо.

Проте, незважаючи на такий позитивний результат, після надання Україні 23 червня 2022 р. Європейською Радою статусу кандидата на вступ до ЄС, нею також передано додаткові відповідні рекомендації з подальшого вдосконалення законодавчої та інституційної систем. Відповідно до них Україна зобов'язана: посилити боротьбу з корупцією; завершити призначення вже обраного на конкурс очільника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та провести конкурс глави НАБУ; продовжити судову реформу, зокрема стосовно Конституційного Суду України; прийняти антиолігархічний закон; здійснити боротьбу з відмиванням коштів; привести медіа законодавство відповідно до європейського тощо [10].

Також відповідно до рішення Мадридського саміту ЄС, прийнятого у грудні 1995 р. нашої державі слід обов'язково якнайточніше пристосувати національні адміністративні структури до європейських [11].

Стосовно економічного критерію, зараз Україна провела вже низку реформ, завдяки яким в ній простежується значне зростання ринкової економіки, зокрема, нею забезпечено належний захист прав приватної власності, здійснено докорінне реформування аграрного та господарського секторів, створено систему державної підтримки різних форм підприємництва та стимулювання розвитку виробництва. Окрім того, законодавцями також усунено наявні раніше перешкоди для виходу на ринок – створення нових підприємств та виходу з ринку – банкрутство. Стосовно останнього 18 жовтня 2018 р. Верховною Радою України прийнято Кодекс з питань банкрутства № 2597-VIII. Ці ж та інші зміни, на нашу думку, ще потребують вдосконалення стосовно: лібералізації цін і торгівлі; досягнення макроекономічної стабільності; збільшення конкурентоспроможності через торговельну політику, політику конкуренції, державну допомогу, підтримку малих та середніх підприємств; захисту іноземних інвестицій тощо.

Третій критерій, вважаємо, є найбільш складним для виконання, а саме здатність країни взяти на себе обов'язки членства, включно з дотриманням цілей політичного, економічного та валютного союзу. Він ж передбачає наблизнення законодавства країни до права ЄС за всіма напрямками – їх налічується більше 30, серед яких свобода руху товарів, послуг, капіталу, працівників, правила конкуренції, захист інтелектуальної власності, транспорт, енергетика, екологія, бо-

ротьба зі злочинністю тощо.

Безперечно, ми маємо намагатися наблизитись до того рівня розвитку права, яким сьогодні можуть пишатися європейці. Проте важливо зазначити, що таке приведення законодавства у відповідність не передбачає повну адаптацію. Адже слід враховувати те, що положення нашого законодавства фактично втілюють самобутність та духовність української нації, як і норми законодавства будь-якої іншої країни, яка має низку власних звичаїв, традицій, власний менталітет.

Крім вищеназваних, існує також низка неформальних, тобто офіційно незакріплених, критеріїв членства в ЄС, які опосередковано впливають з установчих договорів та інших актів Союзу. Передусім йдеться про необхідність членства держави у певних міжнародних організаціях та виконання у зв'язку із цим зобов'язань, що передбачено статутними актами. Зокрема, зазначається, що держава повинна бути учасником Ради Європи, входити до складу Світової організації торгівлі та Організації Північноатлантичного договору, брати участь у Римському статуті Міжнародного кримінального суду (МКС) 1997 р.

Україна ж є членом Ради Європи з 1995 р. та членом Світової організації торгівлі з 2008 р. Окрім цього, 20 січня 2000 р. підписано Римський статут, однак ще не ратифіковано. Європейська спільнота зараз вимагає якнайскоріше виконання останнього у зв'язку з світовою боротьбою проти російської агресії на території України. Це по'язується з безпосередніми труднощами, що вже виникають у розслідуваннях та у процесі суду, що буде здійснено МКС [12].

Недотримання вищеназваних критеріїв до 2022 р. – причина відмови Україні до цього часу у прийнятті до ЄС. Наприклад, Європейське Співтовариство наголошувало, що станом на 2020 р. перспективи для України вступу в ЄС у найближчі 5-10 років були сумнівними, адже на шляху до євроінтеграції стояли нерегульованість ситуації на Сході України, проблеми в боротьбі з корупцією, низька конкурентоздатність економіки тощо.

Сама процедура набуття членства до ЄС передбачає як законодавчо закріплені етапи, так і ті, що непередбачені договорами. Вона є складною і супроводжується ухваленням низки правових актів, у зв'язку з чим може бути досить довготривалою. Зараз же можна виділити такі стадії, що потрібно пройти на шляху до вступу в ЄС: оцінювання; переговори; ратифікація.

Зазвичай вступу передують роки співпраці з ЄС. Щоб виразити свій намір стосовно цього між державою та Співтовариством укладається міжнародний договір про поглиблене співробітництво, що передбачає активний політичний діалог. Під час його дії країна, що виразила бажання вступити до ЄС, оцінюється на відповідність вищенаведеним критеріям. Для оцінювання використовується інформація про країну, що надається як Урядом держави, так і міжнародними урядовими та неурядовими організаціями. І коли відповідна країна вже буде готовою, вона стає офіційним кандидатом на членство, але це не обов'язково означає, що офіційні переговори уже розпочато [13].

Стратегічний курс України на європейську інтеграцію підтверджено та розвинуто у Стратегії інтег-

рації України до ЄС від 11 червня 1998 р. та Програмі інтеграції України до ЄС, схвалений 14 вересня 2000 р., якою була проголошена довготермінова стратегічна мета – європейська інтеграція України [14].

5 березня 2007 р. Україна та ЄС розпочали переговорний процес з укладення нової угоди між Україною та Співтовариством. 9 вересня 2008 р. на Паризькому саміті між ними досягнуто політичної домовленості про укладення майбутнього договору в форматі Угоди про асоціацію, яка мала будуватися на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції. Зі свого боку на 15-му Саміті Україна-ЄС у Києві 19 грудня 2011 р. переговори з майбутньої Угоди про асоціацію завершилися, а 30 березня 2012 р. її текст парафровано главами переговорних команд України та ЄС [14].

Також важливо зазначити події 2013-2014 рр. під назвою «Революція Гідності» та «Євромайдан». Навіть судячи з назви, можна зрозуміти, що однією з причин протесту українців стало відхилення від закріпленого стратегічного курсу України на європейську інтеграцію. Вважаємо, що ці події показали, що більшість українців прагне до вступу в ЄС, тому це пришвидшило укладення договору про поглиблену співпрацю України зі Співтовариством. У їх результаті у 2014 р. підписано Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, що набрала чинності у повному обсязі 1 вересня 2017 р. На наше переконання, цей міжнародно-правовий документ дуже наблизив Україну до такого бажаного членства, адже відбувся перехід відносин від партнерства до політичної та економічної інтеграції.

Після укладання вищезазначеної угоди за загальною процедурою має відбуватися подання заяви про вступ шляхом надіслання представником держави листа на адресу голови Ради ЄС. Зі свого боку Європейському та національним парламентам повідомляється про надходження такої заяви. Далі Рада ЄС передає її до Європейської Комісії з проханням провести комплексне дослідження стану відповідності держави-заявниці критеріям членства. 28 лютого 2022 р. Україна офіційно подала заявку на вступ до Євросоюзу.

На цій стадії також важливою частиною є заповнення опитувальника, за допомогою якого можна зрозуміти чи є держава європейською та демократичною, поважає фундаментальні права та свободи, не дискримінує меншини, захищає інші європейські цінності. Для цього Єврокомісія створює особливий та індивідуальний для кожного випадку документ-опитувальник. Цей етап не врегульовано законодавчо та є більш традиційним, тож він може тривати роками.

Проте на противагу останньому у 2022 р. домовини президентки Єврокомісії та Президента України завершилися домовленість про «fast track» – прискорену процедуру, яку застосовано вперше за новітню історію розширення ЄС [15].

Ця пришвидшена процедура означала, що Україна може отримати статус держави-кандидата за лічені місяці, а не роки. 17 квітня 2022 р. заступник голови Офісу Президента Ігор Жовква повідомив, що опитувальник зі вступу до ЄС заповнено повністю. 9 травня 2022 р. Президент України повідомив, що Україна заповнила другу частину анкети-опитувальника Європейської комісії.

Після цієї стадії за загальним правилом держава офіційно набуває статус держави-кандидата на вступ до ЄС. Тому 17 червня 2022 р. Європейська комісія рекомендувала надати Україні статус кандидата на членство в ЄС, а вже 23 червня 2022 р. відбулась довгоочікувана історична подія – Європейська Рада одноголосно надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС. Проте варто також зазначити, що державі водночас висунуто певні вимоги, у разі невиконання яких держава може втратити цей статус.

Далі держава-кандидат переходить до офіційних переговорів про членство – процесу, який передбачає прийняття встановленого законодавства ЄС, підготовку до належного його застосування і дотримання, а також проведення судової, адміністративної, економічної та інших реформ, необхідних для того щоб країна відповідала умовам вступу, відомим як критерії вступу до ЄС [13].

На цій стадії сторони узгоджують умови договору про вступ, переважно перехідні умови імплементації державою-кандидатом *acquis* ЄС після набуття членства. Переговори відбуваються у формі серії двосторонніх конференцій між ЄС та державою-кандидатом за кожним з розділів *acquis* послідовно: незавершення одного розділу є перешкодою до відкриття переговорів за наступним.

Важливо зазначити, що переговори про членство не можуть розпочатися доти, доки всі уряди ЄС не погодять це у формі одноголосного рішення Ради ЄС для подальших переговорів з країною-кандидатом. Воно приймається між міністрами та послами урядів ЄС та країни-кандидата на т.зв. міжурядовій конференції [13].

Переговори передбачають два складники – це скринінг та переговорні позиції. На першому комісія разом з країною-кандидатом здійснює детальний аналіз кожної сфери політики (розділу), щоб визначити наскільки добре країна підготовлена. Висновки за розділами надаються у формі звіту, відповідно до якого комісія у подальшому приймає рішення або безпосередньо розпочати переговори, або вимагати, щоб спочатку були виконані певні умови – контрольні показники для початку переговорів.

Переговорні позиції полягають у тому, що перед початком переговорів країна-кандидат повинна подати свою позицію, а потім узгодити її з ЄС. Для більшості розділів ЄС встановлює в цій позиції критерії завершення переговорів, яких повинно бути досягнуто країною-кандидатом до того, як переговори у відповідній сфері політики буде завершено. Стосовно гл.гл. 23 і 24 Комісія пропонує, щоб у майбутньому вони відкривалися на основі планів дій з проміжними показниками, яких повинно бути досягнуто на основі їх виконання, перш ніж буде встановлено контрольні показники закриття [13].

Темпи переговорів завжди різні та залежать від швидкості проведення реформ та узгодження національного із законодавством ЄС у кожній країні. Однотимчасний початок переговорів з іншою країною не є гарантією того, що вони завершаться в той самий час. Наприклад, у випадку з Ісландією переговорний процес тривав близько семи місяців, з Іспанією й Португалією – сім років, тоді як із Туреччиною він розпочався ще 2005 р. та незавершений й досі.

Після успішного завершення вищезгаданої стадії йде підписання договору про вступ – документу, який закріплює членство країни в ЄС. Він містить детальні умови членства, всі перехідні положення та терміни, а також деталі фінансових домовленостей та будь-які захисні положення [13]. Важливо, що ця угода є остаточною, лише якщо вона підтримана Радою ЄС, Комісією та Європейським Парламентом, підписана країною-кандидатом та представниками всіх існуючих країн ЄС, ратифікована країною-кандидатом та кожною окремою країною ЄС відповідно до її конституційних правил (парламентське голосування, референдум тощо).

Після підписання договору країна-кандидат стає державою, що приєднується до ЄС. Це означає, що вона, як очікується, стане повноправним членом Співтовариства на дату, визначену в договорі, за умови, що останній буде ратифіковано [13]. Але до ратифікації держава має право користуватися такими можливостями: коментувати проекти пропозицій, повідомлень, рекомендацій або ініціатив ЄС, а також виступати, але не голосувати в органах та установах ЄС, тобто таким чином вона отримує статус «активного спостерігача».

І останнім етапом, щоб стати повноправною державою-учасницею ЄС, є ратифікація вищезазначеного договору. У разі якщо сторонами договору про вступ є одночасно кілька держав-кандидатів, нератифікація цього договору однією з них не перешкоджає набуттю договором чинності для решти держав. З моменту набуття чинності договором про вступ держава-кандидат набуває статусу держави-учасниці ЄС.

З вищевикладеного можна зрозуміти, що Україна успішно пройшла перший етап до вступу до ЄС, але попереду на державу чекає один з найважливіших етапів – перемовини. Щоб якнайшвидше отримати бажане членство їй необхідно в точності відповідати всім вищезгаданим Копенгагенським критеріям.

Зараз Україна на шляху до членства має певні переваги. Ми розуміємо, що однією із найактуальніших проблем сьогодні є повномасштабна війна і відбудова України після її закінчення. Єврокомісія в своєму Коментарі від 18 травня 2022 р. вже заявила, що планує свою майбутню діяльність з післявоєнного відновлення України за такими 4-ма напрямками:

1) відбудова країни, особливо її інфраструктури, сфери охорони здоров'я, освіти, зруйнованого житла, а також формування її енергетичної та цифрової стійкості відповідно до новітньої європейської політики та стандартів;

2) продовження модернізації держави та її інститутів для забезпечення якісного управління та поваги верховенства права, надання адміністративної підтримки та технічної допомоги, включаючи регіональний та місцевий рівень;

3) впровадження регуляторного та структурного порядку денного з метою поглиблення економічної та соціальної інтеграції України та її людей з ЄС;

4) підтримка відродження української економіки та суспільства через підвищення її економічної конкурентоспроможності, розширення зовнішньої торгівлі та стимулювання розвитку приватного сектору, а також забезпечення «зеленої» та цифрової трансформації економіки [16].

На нашу думку, якщо ми успішно імплементуємо ці механізми, то це допоможе якнайскоріше залучити необхідні прямі іноземні інвестиції, підтримати створення робочих місць та прискорити відбудову нашої держави.

ВИСНОВКИ

Отже, зараз у такі складні часи для України її вступ в ЄС є одним із найбільш пріоритетних шляхів для розвитку та післявоєнної відбудови. Зокрема, перевага ж полягає у можливості швидкого виходу України на один рівень з провідними країнами Європи шляхом прийняття її до співдружності вільних, розвинутих в економічному та політичному плані держав. Так, Україна зможе досягти належного рівня розвитку економіки, високої якості життя, зробити ефективним і доступним забезпечення та захист прав людини, втілити в життя всі аспекти демократії, впровадити енергетичну безпеку тощо.

28 лютого 2022 р. Президент України підписав заявку на членство України в ЄС – це стало відліком нового етапу для нашої держави на шляху євроінтеграції. У зв'язку з цим наразі відбувається тісна співпраця між українськими урядовцями з представниками Євросоюзу, аби максимально спростити та пришвидшити загальну тривалу процедуру вступу. Отримання ж 23 червня 2022 р. Україною статусу кандидата є лише початком у процедурі її вступу до ЄС, оскільки Україна ще має пройти цілу низку кроків: здійснити переговори, узгодити договір про вступ, який потім має бути схвалено Європейським Парламентом та затверджено Європейською Радою, та після офіційного підписання Договору про вступ – ратифіковано всіма державами-членами ЄС та Україною згідно з їх конституційними нормами.

Список використаних джерел

1. Тринадцяте загальнонаціональне опитування: зовнішньополітичні орієнтації (18-19 червня 2022). *Рейтинг*. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/trinadcatyy_obschenacionalnyy_opros_vneshnepoliticheskie_orientatsii_18-19_iyunya_2022.html
2. Біловол В.С., Біленко А.О. Правові основи членства держав в Європейському Союзі та перспективи для України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 282-284.
3. Право Європейського Союзу: основи теорії / Т.М. Анакіна та ін. Харків, 2019. 360 с.
4. Conclusions of the Copenhagen European Council, 21–22 June 1993: website. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/21225/72921.pdf>
5. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. *Офіційний портал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
6. Бойчук Д.С., Солодкова К.А. Копенгагенські та Мадридські критерії вступу до Європейського Союзу: перспективи

для України. *Молодий вчений*. 2019. № 11. С. 400-203.

7. Конституція України: прийнята від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>

8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.05.2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 01.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n387>

9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5.05.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2008>

10. Україна – кандидат в ЄС: які законодавчі зміни слід очікувати. *LIGA ZAKON*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/212345_ukrana--kandidat-v-s-yak-zakonodavch-zmni-sld-ochkuvati

11. Прудченко Є.Д. Копенгагенські критерії. Дніпропетровськ: Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека Центр Європейської Інформації, 2007. С. 30.

12. Євросоюз закликав Україну терміново ратифікувати Римський статут МКС. *Lb.ua*. URL: https://lb.ua/world/2022/09/05/528430_ievrosoyuz_zaklikav_ukrainu_terminovo.html

13. European neighborhood policy and enlargement negotiations. *European Commission* URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/steps-towards-joining_en

14. Історія становлення відносин Україна-ЄС. *Офіційний портал Міністерства юстиції України*. URL: <https://minjust.gov.ua/m/istoriya-stanovlennya-vidnosin-ukraina-es>

15. Процедура вступу до ЄС: що потрібно про це знати. *TCH: веб-сайт*. URL: <https://tsn.ua/ato/procedura-vstupu-do-yes-scho-potribno-pro-ce-znati-2040985.html>

16. Статус кандидата на вступ до ЄС: економічні та фінансові переваги. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/28/688638/>

References

1. Thirteenth nationwide survey: foreign policy orientations (June 18-19, 2022). *Rating*. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/trinadcatyy_obschenacionalnyy_opros_vneshnepoliticheskie_orientacii_18-19_ityunya_2022.html (In Ukrainian).

2. Bilovol V.S., Bilenko A.O. Legal basis of membership of states in the European Union and prospects for Ukraine. *Legal scientific electronic journal*. 2020. № 1. pp. 282-284.

3. Law of the European Union: basics of theory / T.M. Anakina et al. Kharkiv, 2019. 360 p. (In Ukrainian).

4. Conclusions of the Copenhagen European Council, 21–22 June 1993: website. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/21225/72921.pdf>

5. Consolidated versions of the Treaty on the European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union with protocols and declarations. *Official portal of the Verkhovna Rada of Ukraine*: website. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (In Ukrainian).

6. Boichuk D.S., Solodkova K.A. Copenhagen and Madrid criteria for joining the European Union: prospects for Ukraine. *A young scientist*. 2019. № 11. pp. 400-203. (In Ukrainian).

7. Constitution of Ukraine: adopted on June 28, 1996 № 254к/96-ВР. Date of update: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text> (In Ukrainian).

8. Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine dated May 13, 2012 № 4651-VI. Date of update: 01.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n387> (In Ukrainian).

9. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine dated May 5, 2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2008> (In Ukrainian).

10. Ukraine is a candidate for the EU: what legislative changes should be expected. *LIGA ZAKON*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/212345_ukrana--kandidat-v-s-yak-zakonodavch-zmni-sld-ochkuvati (In Ukrainian).

11. Prudchenko Y.D. Copenhagen criteria. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovsk Regional Universal Scientific Library, Center for European Information, 2007. P. 30. (In Ukrainian).

12. The European Union urged Ukraine to urgently ratify the Rome Statute of the ISS. *Lb.ua*. URL: https://lb.ua/world/2022/09/05/528430_ievrosoyuz_zaklikav_ukrainu_terminovo.html (In Ukrainian).

13. European neighborhood policy and enlargement negotiations. *European Commission*. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/steps-towards-joining_en

14. History of Ukraine-EU relations. *Official portal of the Ministry of Justice of Ukraine*. URL: <https://minjust.gov.ua/m/istoriya-stanovlennya-vidnosin-ukraina-es> (In Ukrainian).

15. EU accession procedure: what you need to know about it. *TSN*. URL: <https://tsn.ua/ato/procedura-vstupu-do-yes-scho-potribno-pro-ce-znati-2040985.html> (In Ukrainian).

16. The status of a candidate for joining the EU: economic and financial advantages. *Economic Truth*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/28/688638/> (In Ukrainian).

Suzanna ASIRIAN

PhD in Legal Sciences, Assistant, Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6828-081X>

e-mail: suzannaasiran@gmail.com

Tetiana SEMENCHENKO

student, Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2057-0292>

e-mail: tanyasemenchenko7@gmail.com

Olena LESHCHENKO

student, Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8549-4067>

e-mail: leshchenko0807@ukr.net

STAGES OF UKRAINE'S ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION AND FUTURE PROSPECTS

Introduction. Accession to the European Union provides a large number of economic, political, cultural and social benefits. Back in 1994, Ukraine expressed its aspiration to become a member of the EU and is still not a member of the EU. Today our country is a candidate for EU membership.

The purpose of the paper is to consider the general stages and criteria of EU accession and to analyze Ukraine's path towards EU accession and future stages of accession.

Results. Article 49 of the Treaty on European Union defines the geographical criterion for accession to the EU. Being the largest country in Europe by area, located in its eastern part, bordering the EU member states: Romania to the southwest, with Hungary, Slovakia and Poland to the west - Ukraine undoubtedly meets the geographical criterion. The Copenhagen criteria are: political, economic and membership criteria. As for the Copenhagen criteria, the answer to the question whether Ukraine meets them is currently different among international scholars. In our opinion, indeed, at the current stage of European integration Ukraine has already implemented a number of political conditions, in particular, partially fulfilled the requirement of the European Union to carry out a number of reforms and adapt Ukrainian legislation to the European one.

As for the stages of accession to the EU, they are evaluation; negotiations; ratification.

Usually, accession is preceded by years of cooperation with the European Union. To express its intention to do so, the state and the Community conclude an international agreement on in-depth cooperation, which provides for an active political dialogue. Negotiations are a process that involves the adoption of established EU legislation, preparations for its proper application and compliance, as well as the implementation of judicial, administrative, economic and other reforms necessary for the country to meet the conditions of accession, known as the accession criteria. After that, the last stage is ratification.

Ukraine has successfully passed the first stage and received the status of a candidate state.

Conclusion. On February 28, 2022, the President of Ukraine signed the application for Ukraine's membership in the EU - this marked a new stage for our country on the path of European integration. In this regard, close cooperation between Ukrainian officials and representatives of the European Union is currently underway to simplify and speed up the overall lengthy accession procedure. Ukraine will be able to achieve an appropriate level of economic development, high quality of life, make effective and accessible the provision and protection of human rights, implement all aspects of democracy, introduce energy security.

Keywords: European Union, criteria, stages of accession, membership